

комунікація має на увазі можливість відверто розповісти про свої внутрішні переживання, які долинали до співрозмовника, як правило, спонтанно. Автор вчить студентів спонтанно продукувати тексти, самостійно структурувати свою промову, виділяти логічні пункти, на які адресат повинен звернути увагу. Одним із засобів обробки і передачі студентами інформації, на думку автора, є інформаційні технології. Автор також надає величезного значення аудіюванню як одному з найефективніших засобів навчання за допомогою інформаційних технологій.

Ключові слова: спонтанна мова, інформаційні технології, комунікативна компетенція.

В статье автор рассматривает спонтанную речь как неотъемлемым компонентом коммуникации на иностранном языке. Цель автора – научить студентов спонтанно выражать свои мысли, спонтанно реагировать, ведь настоящая коммуникация подразумевает возможность откровенно рассказать о своих внутренних переживаниях, которые доносятся до собеседника, как правило, спонтанно. Автор учит студентов спонтанно продуцировать тексты, самостоятельно структурировать свою речь, выделять логические пункты, на которые адресат должен обратить внимание. Одним из средств обработки и передачи студентами информации, по мнению автора, являются информационные технологии. Автор также придаёт огромное значение аудированию как одному из самых эффективных средств обучения при помощи информационных технологий.

Ключевые слова: спонтанная речь, информационные технологии коммуникативная компетенция.

The author considers the spontaneous speech as an essential component of communication in a foreign language. The purpose of the author - to teach students to spontaneously express their ideas spontaneously react, because the real communication implies the ability to openly talk about their inner feelings that are communicated to the interlocutor usually spontaneously. The author teaches students to produce spontaneously text, independently structure their speech, to allocate the logical points to which the recipient must pay attention. One of the means processing and transmission of information by students, according to the author, are information technologies. The author also gives great importance to audition as one of the most effective ways of learning using information technologies. It is best to generate spontaneous speech, according to the author, with the help of short films having problematic nature to enhance mental activity.

Key words: spontaneous speech, information technologies, communicative competence.

УДК [378.147.091.33:001.102-047.22]:811.11

А.Ю. Киналь
м. Вінниця, Україна

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

В умовах збільшення обсягу інформації гостро постає проблема формування професійної компетентності майбутніх учителів. Професійна компетентність передбачає не лише здобуття знань з сучасних джерел інформації, а й уміння оперувати технологіями, що задовольняють потреби інформаційного суспільства. Це дозволяє нам стверджувати, що формування інформаційної компетентності є також сучасної професійної педагогічної освіти.

В умовах глобалізації світових процесів, орієнтації на європейський вимір виникає потреба у якісній підготовці вчителів іноземних мов. Специфіка викладання і навчання іноземних мов висуває особливі вимоги до майбутнього вчителя, оскільки кінцевою метою навчання є формування не лише іншомовної комунікативної, а й соціокультурної компетенцій та інформаційної компетентності. З огляду на це формування інформаційної компетенції є прерогативою у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови.

Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що інформаційна компетентність є ключовою складовою професійної компетентності майбутнього педагога, оскільки саме вона забезпечує реалізацію професійних знань, умінь та навиків студента, є способом організації предметно-спеціальних знань, які забезпечують прийняття ефективних рішень у професійно-педагогічній діяльності. Зокрема дослідження Т. Браже, С. Гончаренко, Дж. Равен, І. Фруміна, В. Хутмахера, А. Хуторського висвітлюють явище професійної компетентності сучасного фахівця та її складових. Наукові праці А. Ахayan, Н. Баловсяк, С. Брандт, О. Іонової та

В. Кременя відображають методологічні засади інформатизації освіти, характеризують становлення інформаційної культури особистості та особливості формування її інформаційного світогляду. Дисертаційні дослідження О. Дрогайцева, О. Нікулочкіної, А. Ткачова та Н. Язиніної зорієнтовані на особливості формування інформаційної компетентності у майбутніх вчителів у процесі професійної підготовки у педагогічному вищому навчальному закладі. Проте, особливості формування інформаційної компетентності у майбутніх учителів іноземних мов залишаються малодослідженими.

Мета статті – висвітлити роль інформаційної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови у процесі його професійної підготовки.

Згідно зі стандартами («Information Literacy Competency Standards for Higher Education») інформаційна компетентність пов'язана з умінями здобувати необхідну інформацію, здійснювати ефективний та продуктивний доступ до неї, критично оцінювати інформацію та джерела її надходження. Дуже важливим умінням є здатність використовувати інформацію у комплексі з попередніми знаннями, усвідомлюючи економічні, юридичні, соціальні та етичні засади, а також здійснювати інформаційну діяльність за допомогою традиційних та інноваційних нових технологій [3].

О. Дрогайцев у своєму дисертаційному дослідженні зазначає, що структурними компонентами інформаційної компетентності є теоретичні знання про поняття й методи інформатики як наукової дисципліни, про способи обробки, збереження, презентації, передачі інформації за допомогою комп'ютера; уміння й навички роботи на персональному комп'ютері з використанням операційних систем, утиліт, надбудов над операційною системою та операційних оболонок; уміння презентувати інформацію в Інтернеті; уміння організовувати самостійну роботу учнів за допомогою Інтернет-технологій; володіння навичками використання телекомунікаційних технологій з певного предмета з урахуванням його специфіки [1, с. 10].

Роль інформаційної компетентності для професійної діяльності майбутнього вчителя іноземних мов варто розкрити, враховуючи специфіку навчання іноземної мови.

Особливість дисципліни «іноземна мова» полягає у тому, що домінуючим компонентом змісту навчання іноземної мови є не основи наук, а способи діяльності – навчання різних видів мовної та мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання, письма. Для вирішення таких завдань слід орієнтуватися на вибір оптимальних засобів навчання, виходячи, передусім, з їх дидактичних особливостей та функцій.

Саме через специфіку навчання іноземної мови та комунікативну спрямованість процесу формування іншомовної компетенції, організація навчання іноземної мови вважається особливо проблематичною, у зв'язку з тим, що до професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови висуваються занадто багато вимог. Згідно з вимогами програми під час майбутній фахівець має формувати і розвивати уміння та навички читання з безпосереднім використанням матеріалів мережі Інтернет; удосконалювати уміння аудіювання на основі адаптованих та автентичних звукових текстів; формувати вміння та навички перекладу та реферування текстів за фахом; удосконалювати уміння монологічного та діалогічного мовлення; розширення активного та пасивного словників, ознайомлювати з лексикою сучасної іноземної мови, яка відображає певний етап розвитку культури даної країни, соціального та політичного ладу суспільства; формувати елементи глобального мислення (діалог культур); формувати стійку мотивацію пізнавальної діяльності, потреби використання іноземної мови у реальному спілкуванні; формувати культуру спілкування [2, с. 54].

На нашу думку, саме належний рівень інформаційної компетентності може забезпечити комунікативну, соціокультурну та між культурну компетенції, які визначають особливості підготовки майбутнього вчителя іноземних мов.

Проаналізувавши міжнародний досвід формування інформаційної компетенції вчителів іноземних мов, зокрема у вищих навчальних закладах США (College of San Mateo, Sacramento City College, Los Rios Community College, Academic Senate of the California Community Colleges), Канади (Alberta Distance Learning Centre), Польщі (університет імені Адама Міцкевича), а також

дані міжнародного проекту «Дослідження шкіл: інформаційно-комунікаційні технології у освіті» (Survey of Schools: ICT in Education) [4], можна стверджувати, що формування інформаційної компетентності у вчителів іноземних мов ще під час професійної підготовки у вищому навчальному закладі є вимогою сучасної освітньої спільноти.

Належний рівень сформованості інформативної компетентності вчителя іноземних мов:

- забезпечить вчителя іноземної мови зв'язком з міжнародними громадами, а отже взаємодією з представниками різних культур з метою формування іншомовної комунікативної та соціокультурної компетенцій;

- надасть учителю іноземних мов великий вибір онлайн платформ, мереж та освітніх середовищ, які забезпечать цілеспрямований обмін інформацією та взаємодію між учасниками незалежно від місцезнаходження;

- уможливить використання ігор-симуляторів, віртуальних ситуацій наближених реального життя та інтерактивних ігор, які є особливо важливими засобами формування соціальних, комунікативних та практичних навиків. Обігрування ситуацій з реального життя у віртуальних умовах дозволяють суб'єктам навчального процесу взаємодіяти з іншими реальними чи віртуальними гравцями, розв'язувати різноманітні проблемні задачі з врахуванням комунікативних, культурних та соціокультурних факторів, таким чином, створивши мовне середовище, необхідне для успішного практичного оволодіння іноземною мовою;

- презентує суб'єкту навчання можливість багаторазового вправлення у власному режимі, темпі та часових рамках, що відповідає вимогам особистісно-зорієнтованого навчання, а також доступ до різних завдань, які вчитель вміло та професійно організовує та інтегрує у навчальному процесі, щоб досягти поставленої мети;

- гарантує можливість підписатись на постійне оновлення інформації про нові надходження у галузі освіти, використання інноваційних методів навчання іноземної мови тощо.

Крім того, вчитель іноземної мови зможе використовувати важливий набір інструментів для діагностики навчальних потреб, моніторингу успішності, визначення прогалин у знаннях та підбору завдань, необхідних для вдосконалення окремих навиків учня, що забезпечуватиме диференційований підхід до навчання іноземної мови із урахуванням психологічних та індивідуальних особливостей кожного учня. Одночасно із цим, інформаційно-комп'ютерні технології мають інструменти для самодіагностики, програмне забезпечення, яке дозволяє учневі самостійно відслідковувати та зберігати свій рівень успішності мають позитивне значення для формування самооцінки і мотивації, дозволяє їм сприймати процес навчання як щось вагомe, цікаве і те, до чого вони мають здібність. Використання соціальних мереж на уроках іноземної мови не лише прискорює процес обміну інформацією, перевірки домашнього завдання, організації дистанційного навчання, але й дозволяє учням обмінюватись досвідом та порадами, повільно накопичувати досвід у новій галузі знань без тиску зовні та необхідності відповідати певним критеріям.

Використання інформаційних технологій у процесі навчання забезпечує особистісно-орієнтований підхід до навчання через можливість вибору індивідуального темпу роботи, створення максимально наближених до життя віртуальних ситуацій, завдяки яким студент може одразу практично застосовувати отримані теоретичні знання, а також надає вільний доступ до баз даних, довідкового матеріалу та різноманітних ресурсів з можливістю вибору відповідно до потреб та можливостей кожного окремого користувача.

З метою виявлення стану сформованості інформаційної компетентності в учителів іноземних мов м. Вінниці, нами було проведене опитування, в якому взяли участь 100 вчителів із 40 загальноосвітніх навчальних закладів зі стажем роботи від 3 до 35 років. Результати опитування показали, що 17 % вчителів взагалі не використовують комп'ютерні технології для підготовки до уроку, причому це вчителі, які працюють у школі більше 20 років; 27 % педагогів використовують комп'ютер раз на декілька тижнів, причому більшість з них мають стаж від 10 до 20 років; 32 % спеціалістів зі стажем роботи від 7 до 10 років часто використовують інформаційно-комунікаційні технології у ході підготовки до занять; і лише 24 % вчителів

використовують новітні технології на кожному уроці, причому переважно це молоді спеціалісти, або вчителі, стаж роботи яких не перевищує 7 років. Більшість учителів зазначили, що працюють з комп'ютером, щоб написати конспект, знайти готовий графічний ілюстративний матеріал, або готову презентацію, відео матеріали з теми уроку. Лише 15 % вчителів, стаж роботи яких становить 3-10 років, самостійно створюють презентації, інтерактивні завдання, вебквести, ведуть блоги, створюють сайти тощо. Незначний відсоток молодих педагогів (3 %) зі стажем роботи до 5 років залучають учнів на уроці іноземної мови до іншомовного спілкування засобами програм-комунікаторів Skype, Viber, Whatsap та подібних, а також здійснюють перевірку письмових робіт учнів за допомогою електронної пошти або соціальних мереж.

Спостереження, інтерв'ю, опитування, які були проведені серед учителів іноземних мов м. Вінниці свідчать, що використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземних мов зводяться найчастіше до перегляду готових презентацій, відео з ресурсів Інтернет, що зумовлено мінімальним рівнем забезпечення матеріально-технічної бази навчальних кабінетів. Лише за умови наявності інтерактивної дошки та проектора у кабінеті, вчителі звертаються до готових інтерактивних завдань з дисків, що входять до складу навчально-методичних комплексів, а також інтерактивних завдань з Інтернет-джерел, для використання яких необхідні мінімальні навички роботи із зазначеними технічними засобами.

Більш того, статистичні дані підкреслюють той факт, що спеціалісти, які отримали відповідну професійну підготовку у ВНЗ та мають досвід використання комп'ютера у щоденному житті, частіше звертаються до використання гаджетів для роботи на уроці, в той же час, як у фахівців, які мають значно більший стаж роботи відсутні навички та необхідність роботи з технічними засобами на уроках іноземної мови, що зумовлено комплексом суб'єктивних та об'єктивних причин недостатньої професійної підготовки (відсутність технічного забезпечення у школі, не розробленість відповідного курсу з використання інформаційно-комунікаційних технологій під час навчання у вищому навчальному закладі тощо), а отже потребують відповідної професійної перепідготовки з метою формування інформаційної компетенції.

Отже, інформаційна компетентність майбутнього вчителя іноземної мови є нагальною проблемою, яка потребує розв'язання.

Літератури:

1. Дрогайцев О. І. Формування інформаційної компетентності студентів вищих навчальних закладів у процесі навчання гуманітарних дисциплін [Текст]: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / О. І. Дрогайцев; Криворізький державний педагогічний університет. – Кривий Ріг, 2009. – 333 с.
2. Постоленко І. Навчання іноземних мов дистанційно: інтеграційний аспект / І. Постоленко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – № 9 (Ч. 2). – 2014. – С. 54-60.
3. Information Literacy Competency Standards for Higher Education. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>
4. Survey of Schools: ICT in Education. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/KK-31-13-401-EN-N.pdf>

У статті охарактеризовано поняття інформаційної компетентності, визначено її структурні компоненти згідно міжнародних стандартів, окреслено специфіку формування професійної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови, висвітлено роль інформаційної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови у професійній підготовці, перераховано позитивні наслідки належного рівня сформованості інформаційної компетентності вчителя іноземних мов, досліджено стан сформованості інформаційної компетентності в учителів іноземних мов м. Вінниці.

Ключові слова: інформаційна компетентність, професійна підготовка майбутнього вчителя іноземної мови, соціокультурна компетенція, іншомовна комунікативна компетенція, міжкультурна толерантність.

В статье охарактеризовано понятие информационной компетентности, определены ее структурные компоненты согласно международных стандартов, обозначена специфика формирования профессиональной компетенции будущего учителя иностранного языка, освещена роль информационной компетентности будущего учителя иностранного языка в профессиональной подготовке, перечислены положительные последствия

надлежащего уровня сформированности информативной компетентности учителя иностранных языков, исследовано состояние сформированности информационной компетентности у учителей иностранных языков г. Винница.

Ключевые слова: информационная компетентность, профессиональная подготовка будущего учителя иностранного языка, социокультурная компетенция, иноязычная коммуникативная компетенция, межкультурная толерантность.

The article describes the concept of information competence, outlines its structural components according to the international standards, highlights the peculiarities of professional competence of future foreign languages teachers formation, describes the role of information competence of the future foreign language teacher in the professional training, lists the positive effects of adequate level of informative competence formation of foreign languages teachers, examines the level of information competence formation of foreign languages teachers in the town of Vinnytsya.

Key words: information competence, training of future foreign languages teachers, social and cultural competence, foreign language communicative competence, intercultural tolerance.

УДК 378.147.091.313:004.9

С.С. Кізім
м. Вінниця, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ ДЛЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток техніки й активне використання в інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) привели до істотних змін у системі професійної підготовки майбутніх педагогів. Для успішного та цілеспрямованого використання ІКТ у навчальному процесі майбутні педагоги мають знати загальні принципи створення, дидактичні можливості, функціональність спеціалізованого програмного забезпечення, зокрема графічних редакторів для візуалізації навчального матеріалу, оскільки, графічно-інформаційні технології (зокрема, засоби комп'ютерної графіки) дають нові можливості організації процесу розвитку просторового мислення студентів за рахунок різноманітних видів наочного подання інформації.

Нині ринок програмного забезпечення налічує чимало програм і редакторів, які дозволяють обробляти і редагувати графічні зображення, тому у процесі обробки графічних зображень складно розібратися в різноманітті софту графічних редакторів. Правильний вибір програмних засобів для вирішення конкретної задачі щодо обробки графічних зображень є запорукою успіху для отримання відкорегованих зображень.

Актуальною виступає проблема вибору графічних редакторів для обробки графічних зображень, особливо у процесі візуалізації навчального матеріалу.

Аналіз попередніх досліджень. Проблеми візуалізації навчального матеріалу процесі навчання графічних дисциплін учнів та студентів досліджували Д. Кільдеров, А. Корнеєва, Л. Манилова, В. Чепок та ін.; окремі аспекти методики навчання креслення розкриті у працях О. Джеджули, М. Козяра, В. Сидоренка, Д. Тхоржевського; застосуванням засобів комп'ютерних технологій у процесі візуалізації навчального матеріалу займалися, М. Жалдак, Ю. Машбиць, Н. Морзе, та ін.; проблеми застосування комп'ютерної графіки як складової частини комп'ютерних технологій у навчальному процесі висвітлюють у своїх працях О. Глазунова, В. Кондратова, В. Михайленко, О. Романюк та ін.

У своїх працях науковці зазначають, що використання графічних редакторів дозволяє збагатити і наповнити навчальні матеріали, спонукає студентів до активізації пізнавальної діяльності та підвищує якість професійної підготовки майбутніх фахівців.

Мета цієї статті полягає у висвітленні особливостей використання графічних редакторів